

KULTURNÍ ÚKOL BABYLONSKÉHO NÁRODA: SNĚST NEBE NA ZEMI. VSTUP KŘESŤANSTVÍ DO ŘECKÉ KULTURY

Julian Apostata a Tycho Brahe

Rudolf Steiner

Z náznaků uvedených v posledních dnech jste mohli vyrozumět, že řecko-latinská kultura stojí v jistém ohledu ve středu celé poatlantské kultury. Tři předcházející kulturní epochy jsou jakousi přípravou na uvedenou práci lidské duše, Já v Já, jak jsme to naznačili u řecké kultury. Staroindická, perská a egyptská kultura se jeví jako sestup z jasnovidného nazírání k nazírání čistě lidskému v řecké kultuře. Jako opětovný výstup, opětovné dosažení jasnozřivých kultur se nám musí jevit to, co začíná naším údobím a čeho musí lidstvo stále širší měrou dosahovat v následujících staletích a tisíciletích. Musíme tedy říci: V egyptsko-babylonsko-chaldejském kulturním údobí máme svým způsobem poslední přípravu na čistě lidskou řeckou kulturu. Tenkrát, ve třetím poatlantském údobí, člověk sestoupil z dávných jasnozřivých stavů, v nichž mohl mít dosud bezprostřední účast na duchovním světě, a připravoval čistě osobní, čistě lidskou kulturu, kterou lze charakterizovat prací duše, již můžeme nazvat právě „Já v Já“.

Viděli jsme proto také, jak se pohlížení na dřívější inkarnace, spojené s jasnozřivou kulturou, stávalo pro Gilgameše jakožto zakladatele babylonské kultury nezřetelným, mlhavým, jak se v tom sám už nevyznal a jak mu Eabani jakoby odkázal jisté schopnosti, aby mohl na dřívější inkarnace jasnozřivě pohlížet. A všechno, co je díky práci babylonských duší předáváno potomkům, působí v naprostém souladu s tímto pádem ze spirituální výše a vstupem jednotlivého člověka do čistě osobní sféry.

Chceme-li na dějiny nahlížet okultně, musíme říci, že se nám víc a víc vnucuje [poznatek], že národy tu se svou prací, se svým kulturním tvořením v žádném případě nestojí v dějinách světa a ve vývoji lidstva izolovaně. Každý národ má svůj spirituální úkol, má zcela určitým způsobem přispět k tomu, co nazýváme lidským pokrokem. Naše kultura je dnes již velmi složitá, a to proto, že se [v ní] slilo mnoho jednotlivých kulturních proudů. V dnešním duchovním i vnějším životě se slévají nejrozmanitější národní kultury, které jednotlivé národy vytvořily víceméně jednostranně ve smyslu svého poslání a které pak vplynuly do společného proudu. Proto se od sebe všechny jednotlivé národy navzájem liší a u každého národa můžeme hovořit o zvláštním poslání. A nasnadě je otázka: Na co dnes my, kteří jsme v naší vlastní kultuře obdrželi kulturní práci svých předků, na co dnes můžeme poukázat jako na to, co nám ty či ony národy měly dát pro společný pokrok lidstva?

Tady je velmi zajímavé podívat se právě na kulturní úkol babylonského národa. Ach, tento babylonský národ! Dokonce i vnějším dějepiscům dal v posledním století díky rozluštění klínového písma podivuhodné hádanky. A už jen to, co bylo možné zjistit vnějším způsobem, je nejvyšší měrou pozoruhodné. Vnější badatel dnes totiž může říci: To, co se dříve nazývalo dějinami, se s ohledem na čas téměř zdvojnásobilo díky poznatkům, které rozluštění klínového písma přineslo. Už samotné vnější historické bádání se na základě vnějších dokumentů ohlíží za dobou pěti až šesti tisíc let před křesťanským letopočtem a může říci, že po celý tento čas existovala na území, kde později působili Babyloňané, Asyřané, mocná a významná kultura. Zvláště v nejstarších dobách tu nacházíme nanejvýš pozoruhodný národ, kterému se v dějepise říká Sumerové a jehož sídlem byla krajina Eufratu a Tigridu, spíše v jejich horních partiích, ale i směrem k dolní části toku. Nemáme však dost času na to, abychom se podrobněji věnovali vnějším historickým dokumentům, a musíme se zabývat především tím, o čem nás mohou poučit okultní dějiny.

Tento národ patřil všim, co dokázal myslet a duchovně vytvářet, ale i svým vnějším působením k poměrně velmi ranému kulturnímu stupni poatlantského vývoje. A čím půjdeme dále do historie Sumerů, které lze označit za Protobabyloňany, tím nám bude jasnější, že v tomto národu žily velmi významné duchovní tradice, že v něm byla přítomná významná spirituální moudrost, moudrost, již můžeme charakterizovat asi těmito slovy: Celý způsob života, celý způsob nejen myšlení, ale vůbec života v duši a v duchu byl u tohoto národa úplně jiný než u lidí žijících v pozdějších dobách světových dějin.

U lidí žijících v pozdějších dobách světových dějin se například všude projevoval určitý odstup mezi myšlenkou a slovem. Kdo by dnes nevěděl, že myšlení a mluvení jsou dvě zcela rozdílné věci, že řeč představuje v jistém ohledu konvenční výrazový prostředek pro to, co si lidé myslí. Vyplývá to již z toho, že máme mnoho jazyků a v těchto různých pozemských jazycích vyjadřujeme přece jen velké množství společných představ. Mezi myšlením a mluvením tedy existuje určitý prostor. Tak tomu u tohoto dávného národa v podstatě nebylo, nýbrž tento národ měl řeč, jež byla s duší spojena úplně jinak než kterákoli jiná dávnější řeč. Zvláště půjdeme-li do opravdu dávných dob, najdeme tam skutečně - třebaže už ne v úplně čisté podobě - něco jako prapůvodní řeč lidstva. Řeč jednotlivých kmenů a ras sice najdeme v nejširším okruhu Evropy, Asie a Afriky již jistým způsobem diferencovanou, nicméně právě u Sumerů máme určitý společný jazykový prvek, který byl srozumitelný v celém tenkrát známém světě, zejména v případech hlouběji, duchovněji založených lidí. Kde se to vzalo? Bylo to dáno tím, že duše těchto lidí cítila při tónu, při hlásce něco zcela určitého a musela jednoznačně vyjádřit to, co lze u nějaké myšlenky a současně u hlásky pocítit.

To, co tím je řečeno, bych chtěl prozatím vyjádřit tak, že dokonce ještě u jmen, jež jsem vám byl nucen uvést, když jsme hovořili o eposu o Gilgamešovi, se objevují nápadné hlásky: Ištar, Išullánu a podobně. Když člověk tyto hlásky vyslovuje a zná jejich okultní hodnotu, pak ví, že to jsou v podstatě jména, která žádné jiné hlásky obsahovat nemohou, mají-li označit příslušné bytosti, protože *u*, *i* či *a* se mohou jednoznačně vztahovat jen k něčemu zcela určitému. Vývoj řeči spočíval právě v tom, že lidé ztráceli cit pro to, že se tyto věci, hlásky - souhlásky, samohlásky - mohou jednoznačně k něčemu vztahovat, takže určitou věc naprosto nebylo v těchto dávných dobách možné nazvat jinak než zcela určitým spojením hlásek. Stejně jako dnes, míní- me-li nějakou věc, o ní v podstatě nemůžeme mít jinou myšlenku v Anglii a v Německu, nemohl člověk ani tenkrát - protože měl dosud onen dávný bezprostřední spirituální cit pro hlásku - nazvat nějakou věc nebo bytost jinak než jednoznačným spojením hlásek. Takže řeč v dávných dobách (a stará sumerská řeč prostě byla dozvukem těchto dávných dob) byla zcela určitou řečí, která byla pro toho, kdo ji slyšel, pochopitelná prostě z přirozenosti duše. - Když takto mluvíme o řeči, musíme odkazovat na úplně počáteční doby poatlantských kultur.

Potom však měl právě babylonský národ za úkol převést ono živoucí spirituální spojení člověka s duchovním světem na osobní úroveň, tam, kde se osobnost opírá sama o sebe ve své jednotlivosti, ve své zvláštnosti. To bylo úkolem Babyloňanů - přivést spirituální svět dolů na fyzickou pláň. A s tím je spojena skutečnost, že tento živoucí cit, tento spirituální cit pro řeč ustává a řeč se orientuje podle klimatu, podle zeměpisné polohy, podle národní rasy a podobně. Proto nám bible (která tyto věci popisuje správněji, na rozdíl od výmyslů pana Fritze Mauthnera, jenž se nazývá jazykovědcem) líčí tuto důležitou skutečnost v podobě stavby babylonské věže, kde se všichni lidé Země, mluvící společnou řečí, rozejdou.

I této stavbě babylonské věže můžeme spirituálně porozumět, víme-li, jak se v dávných dobách stavělo. Takové budovy, jež se stavěly za účelem provádění úkonů věnovaných jistě svaté moudrosti nebo které měly symbolizovat svaté pravdy, se v dávných dobách stavěly podle měř, jež byly vzaty buď z oblohy, nebo z člověka. Což je v podstatě totéž, neboť člověk jako *mi-krokosmos* je napodobením makrokosmu; takže míry, jež jsou tajuplně vloženy do pyramidy, jsou vzaty z oblohy a z člověka.

Kdybychom se tedy mohli vrátit do dávných dob, do poměrně raných časů, našli bychom všude kultické stavby, jež jsou symbolickým napodobením lidských a nebeských měr. Délka, šířka a hloubka, způsob, jakým byl architektonicky utvářen vnitřek, to všechno bylo zobrazeno podle nebeských měr nebo měr lidského těla. Dělo se to však takto: Tam, kde měli lidé živé povědomí souvislosti člověka se spirituálním světem, byly tyto míry sneseny ze spirituálního světa. Jak se to změnilo v době, kdy mělo být lidské poznání přivedeno takřkajíc z nebe na zemi, z obecné spirituálně-lidské úrovně na úroveň lidsky osobní? Tehdy mohly být míry brány již jen z člověka samotného, z lidské osobnosti, nakořik je výrazem jednotlivého jáství. Tím se ovšem musela stát babylonská věž, kultický Stánek těch, kteří měli brát míry již jen z osobnosti.

Zároveň se však muselo ukázat, že osobnost musí teprve postupně dozrát k tomu, aby mohla opět vystoupit do duchovního světa. Viděli jsme, že nejprve bylo třeba projít čtvrtým a pátým údobím, aby bylo možné opět vystoupit vzhůru. Znovu prostě vystoupit do světa spirituálních oblastí tenkrát možné nebylo. To je míněno tím, že stavba babylonské věže se nemohla zdařit, že zatím nebylo možné dosáhnout nebes pomocí toho, co mohlo být vzato z lidské osobnosti. Nesmírnou hloubku v sobě má tento symbol stavby babylonské věže, již byli lidé omezeni na svou jednotlivou lidskou osobnost, na to, čím se tato osobnost mohla stát v určitém národu za jednotlivých zvláštních poměrů. Tak byli Babyloňané odkázáni ze spirituálního světa dolů na zemi; tady bylo jejich poslání, tady byl jejich úkol. Avšak jak jsem se již zmínil, základem vnější babylonské kultury byla chaldejská mysterijní kultura, která sice zůstávala esoterní, zcela určitým způsobem se však vlévala do vnější kultury. Proto vidíme, jak dosud ve všech opatřeních, která Babyloňané činili, probleskuje pradávna moudrost. Museli je však činit tak, aby to s nimi nevystupovalo do spirituálních oblastí, ale aby to aplikovali na naši Zemi. Právě to bylo posláním Babyloňanů, jež se odrazilo v jejich kultuře a dochovalo až do našich dob.

Je to něco, co můžeme ukázat, musíme mít jen určitý respekt k jejich stále ještě velkému, mohutnému pohlížení do spirituálních světů, které v duši uchovávalo dávné tradice a které teprve začínalo pomasínat. Musíme mít respekt k hluboké astronomii Babyloňanů a k jejich velikému poslání, jež spočívalo v tom, aby z toho, co bylo lidstvu známo díky spirituálnímu světu, z nebeských měr, vyzískali vše, co muselo být lidské kultuře dáno pro vnější, praktický život. Zároveň však bylo jejich posláním vztáhnout to vše k člověku. A tady je zajímavé, že až do našich dob žily jisté představy, které byly jaksi dozvukem oněch zvláštních citů, jež Babyloňané dosud živě chovali: citu pro vplývání celého makrokosmu do člověka, pro lidskou zákonitost pozemského osobního člověka, jenž napodobuje velkou zákonitost nebes.

Ve staré Babylonii tak měli úsloví: „Pohled' na člověka, který nekráčí ani jako stařec, ani jako dítě, který kráčí jako zdravý, nikoli jako nemocný, který příliš nechvátá ani nejde příliš pomalu, a uvidíš míru chodu Slunce.“ Podivuhodný výrok, jenž nás však může uvést hluboko, hluboko do duší dávných Babyloňanů. Představovali si totiž, že kdyby člověk s dobrým a zdravým krokem, člověk, který v chůzi zachovává rychlost odpovídající zdravému životu, nešel kolem Země ani příliš rychle, ani příliš pomalu, pak by na obeřití Země potřeboval 365 a čtvrt dne - což zhruba odpovídá, za předpokladu, že by šel bez přestání ve dne i v noci. Říkali si tedy: To je doba, za niž by zdravý člověk mohl obeřit Zemi, a zároveň doba - věřili totiž ve zdánlivý pohyb Slunce kolem Země - za niž Slunce oběhne kolem Země. Jdeš-li tedy kolem Země jako zdravý člověk, ani příliš rychle, ani příliš pomalu, pak zachováš tempo chodu Slunce kolem Země. To znamená: „Člověče, jsi-li zdrav, je ti dáno jít kolem Země chodem Slunce.“

To je ovšem představa, která v nás může probudit respekt k velkolepému kosmickému nazírání tohoto babylonského národu. Z něj totiž vycházeli, když pak toto putování člověka kolem Země rozčlenili. Počítali podle jistých dílčích měr, načež dostali výsledek, který se zhruba rovná cestě, již člověk urazí za dvě hodiny chůze; to je délka jedné míle. Tuto míru spočítali ze zdravé chůze a vzali ji za výchozí míru k vyměřování půdy ve větším měřítku. A tato míra se až donedávna - než ve vývoji

lidí vše vyústilo v abstraktnost - zachovala v podobě německé míle, kterou lze urazit zhruba za dvě hodiny. Tak se až do 19. století zachovalo něco, co má původ v posláni dávných Babyloňanů, kteří to snesli na Zemi z kosmu, když to vypočítali podle pohybu Slunce.

Teprve naše doba měla zapotřebí tyto míry, odvozené z člověka, vztáhnout k abstraktním měrám, odvozeným z něčeho mrtvého. Současná míra je totiž jak známo něčím abstraktním oproti konkrétním měrám, navazujícím bezprostředně na člověka a nebeské jevy, měrám, které v podstatě všechny vzešly z posláni dávného babylonského národa. Také u jiných měř, například u „stopy“ (ta byla odvozena od příslušné lidské končetiny) nebo u „lokte“ (ten se měřil podle lidského zápěstí a paže), tam všude zjišťujeme, že tu je základem něco, co bylo jako zákonitost nalézáno na člověku, na mikrokosmu. A v podstatě až donedávna byla celá naše měrná soustava založena na způsobu myšlení dávných Babyloňanů.

Dvanáct souhvězdí zvěrokruhu a pět planet jim dávalo pětkrát dvanáct rovná se šedesát; to je základní číslo. Staří Babyloňané vůbec počítali do šedesáti. U šedesátky začali zase od začátku. Při všem, co u všedních věcí počítali, vycházeli z čísla dvanáct, které se (protože je vyvozeno ze zákonů kosmu) skutečně mnohem konkrétněji váže ke všem vnějším konkrétním poměrům. Toto číslo má totiž dvanáct částí. Dvanáct, to byl tucet, a tucet není nic jiného než dar, který vzešel z posláni Babyloňanů. My bereme za základ všeho desítku, což je číslo, jež nám činí velké potíže, chceme-li ho rozložit na části, kdežto tucet i ve svém vztahu k šedesáti a ve své různé dělitelnosti se jako základ početní a měrné soustavy začleňuje do poměrů nanejvýš konkrétně.

Nemá to být kritika naší doby, říkám-li, že lidstvo přešlo k abstraktnosti, a to dokonce i co se týče počítání, neboť jedna epocha prostě nemůže dělat totéž co epocha předcházející. Jestliže si chceme ukázat vývoj kultury od atlantské katastrofy do řecké doby a od ní pak dále v průběhu té naší, můžeme říci: Indická, perská a egyptská kultura sestupují dolů; v řecké kultuře máme bod, kdy se rozvíjí čiré lidství na fyzické pláni, načež opět začíná vzestup. Tento vzestup je ovšem takového rázu, že představuje jaksi jen jednu větev skutečného vývoje a že na druhé straně dochází k pokračujícímu poklesu do materialismu. Proto máme v naší době vedle energického spirituálního usilování směrem vzhůru ten nejhrubší materialismus, sestupující hluboko do hmoty.

Tyto věci samozřejmě probíhají vedle sebe. Materialistický proud je zde nutný jako odpor, který je třeba překonat, aby došlo k vývoji vyšší síly. Součástí tohoto proudu je i snaha vést vše k abstraktnosti; neboť celá decimální soustava je abstraktní soustavou. To není kritika, pouze charakteristika. A tak je zde snaha překonat i jinak to, co je konkrétní. Co za všemožné návrhy se už objevily, například stanovit Velikonoce pevně na určitý dubnový den, aby se odstranily nepohodlnosti pro obchod a průmysl! Nebere se v úvahu, že tu máme něco, co ve své určenosti hvězdnou oblohou pochází z dávných dob. Všechno má vyústit v abstraktnost a to, co je konkrétní, se vine jen jako tenký potůček, který zase spěchá vstříc spirituálnosti v naší kultuře.

Je neobyčejně zajímavé, že nejen v rámci duchovní vědy, ale i mimo její rámec je lidstvo instinktivně puženo k tomu, aby směřovalo vzhůru, aby opět stoupalo, řekněme, k podobnému přichýlení se k míře, číslu a formě, jako tomu bylo u dávných Babyloňanů a Egyptů. Neboť v naší době máme vskutku jisté opakování babylonské a egyptské kultury; jak víte, údobí dávnověku se opakují: egyptské údobí v našem, perské v šestém a indické v sedmém údobí. První odpovídá sedmému, druhé šestému, třetí našemu pátému, čtvrté zde pak stojí samo o sobě a tvoří střed. Proto se instinktivně opakuje taková spousta toho, co bylo názorem dávných Egyptů. Mohou se tu dívat podivuhodné věci. Lidé mohou být zcela oddáni materialistickým představám, materialistickým pojmům, a přesto mohou být z moci skutečností - nikoli ovšem přírodovědeckými teoriemi, neboť ty jsou dnes všechny materialistické - vedeni ke spirituálnímu životu.

Jeden zajímavý berlínský lékař například učinil zvláštní pozorování. Ukázal bych vám to teď na tabuli; je to tedy ryze skutečné pozorování, které bylo učiněno bez ohledu na teorii. Předpokládejme, že v tomto bodu by bylo schematicky dáno datum úmrtí nějaké ženy [*nákres se nedochoval*] –

nezakresluji zde tedy něco, co by bylo vymyšleno, nýbrž co bylo pozorováno; tato žena je babičkou rodiny. Určitý počet dnů před smrtí této babičky se v rodině narodí vnouče, počet těchto dní je 1428. Kupodivu se 1428 dní po smrti této babičky narodí další vnouče a pravnouče se pak narodí 9996 dní po její smrti. Vydělíte-li číslo 9996 číslem 1428, dostanete číslo 7. To znamená, že za dobu, která je sedminásobkem doby mezi narozením vnoučete a smrtí babičky, se narodí pravnouče. Tento lékař ovšem ukazuje, že nejde o ojedinělý případ, ale že jsou celé rodiny, jež můžeme projít a vždycky najdeme s ohledem na smrt a narození absolutně přesné číselné poměry.

Zajímavé je, že když si například vezmete číslo 1428, budete v něm mít opět sedmičku jako číslo, kterým je dělitelné. Zkrátka, skutečnosti dnes lidi nutí k tomu, aby ve sledu vnějších událostí opět nacházeli jisté pravidelnosti, periodicity, jež souvisejí s dávnými posvátnými čísly. A dnes už je množství výsledků, které Fliess - tak se jmenuje ten berlínský lékař - a jeho žáci v tomto směru sestavili, dokladem toho, že zcela určitá čísla jsou řídicím faktorem a řídí zákonitý průběh takových událostí. Takovýchto sebraných čísel je dnes už k dispozici ohromné množství. Jejich výklad je veskrze materialistický, nicméně váha skutečností nutí lidi k tomu, aby uvěřili v působení čísel v dění světa.

Výslovně poznamenávám, že je velmi špatné, jak Fliess a jeho žáci tento princip ještě používají. Způsob, jakým Fliess používá základní čísla, jmenovitě 23 a 28, která také nachází ($28 = 4 \times 7$), bude ještě vyžadovat mnohá vylepšení. Nicméně v tomto uvažování vidíme cosi jako instinktivní vynoření se dávné babylonské kultury při vzestupu lidstva. Velká část lidí samozřejmě nemá pro tyto věci žádný cit, žádný smysl; zůstávají ojedinělé v užších kruzích. Musí se nám však jevit pozoruhodným, vidíme-li, že u takových lidí, jako jsou například Fliessovi žáci, kteří na tyto věci přicházejí, se pak objevují prazvláštní myšlenky a pocity. Jeden z Fliessových žáků třeba říká: „Co kdyby tyto věci byly známé v dřívějších dobách?“ (Jenže ony známé byly!) „Co by dotyční lidé řekli?“ A za zvlášť charakteristickou pasáž považuji tu následující:

Poté co onen Fliessův žák sestavil tímto způsobem mnoho údajů, řekl: „Z podstaty věci jsou zde odvozovány časové úseky s velmi jasnou matematickou strukturou; jsou to věci, jež byly pro nadané hlavy všech dob, přivykly i mnohem obtížnějším úkolům, nedosažitelné. S jakým náboženským zanícením zde v počtech tak zdatní Babyloňané báдали a jakým kouzlem byly tyto otázky obklopeny!“ Tak daleko tedy již dnes lidé pokročili v tušení toho, co se skutečně děje! Tak [podivuhodně] pracuje instinkt člověka opět ke spirituálnímu životu! Avšak právě tam, kde běžná věda naší doby obvykle slepě prochází kolem, právě tam musíme mnohdy hledat to, co je pro okultní sílu, jíž si lidé vůbec nejsou vědomi, hluboce projasňující. Neboť ti, kdo tu na tento zvláštní číselný zákon poukazují, ho vysvětlují zcela materialisticky. Váha skutečností však dnes už lidi nutí, aby znovu uznali spirituální, matematickou zákonitost ve věcech.

Vskutku tak vidíme, jak hluboce pravdivé je konstatování, že v podstatě všechno, co se později v průběhu vývoje lidstva vyjadřuje osobním způsobem, je stínovým obrazem toho, co tu dříve bylo v elementární, prapůvodní velikosti, protože dosud existovalo spojení se spirituálním světem. To bych chtěl zdůraznit, aby se vám to vepsalo do duše: Byli to Babyloňané, kdo měl při přechodu ke čtvrtému kulturnímu údobí za úkol takřikajíc snést nebe na zemi, vtajit nebeské zákony do míry, čísla a váhy; a že jsme až do našich dnů cítili dozvuky toho, že se opět vrátíme k této technice čísel, že se tato technika čísel musí zase víc a víc prosazovat, třebaže v jiných oblastech života je abstraktní soustava měř a čísel samozřejmě oprávněná.

I zde tedy můžeme opět vidět, že při sestupu je v řecko-latinské kultuře dosaženo určitého ryze lidského bodu, rozvinutí všeho osobního na fyzické pláni, a že pak dochází znovu k vzestupu. Řecká kultura se tak skutečně i s ohledem na vývoj po- atlantského lidstva nachází uprostřed.

Musíme si ovšem přece jen připomenout, že do této řecké epochy vstoupil impuls křesťanství, který má lidstvo vést výš a výš do jiných sfér. Viděli jsme však již, že křesťanství v prvních dobách svého vývoje nevystupovalo hned v celém svém významu a spirituálním obsahu. Na chování lidí v

Alexandrii vůči Hypatii jsme si ukázali, jakými neduhy a stinnými stránkami bylo křesťanství zpočátku zatíženo. Častokrát jsme již také zdůraznili, že doby, kdy lidé křesťanství porozumí v celé jeho hloubce, teprve přijdou, že křesťanství v sobě dosud skrývá nesmírné hlubiny a náleží jaksí více budoucnosti než současnosti, natožpak minulosti lidí.

Vidíme tedy, jak se v podobě křesťanství včlenilo cosi počátečního do toho, co bylo v podstatě dědictvím dávnověké moudrosti a duchovnosti. Neboť vše, co řecká kultura přijala a co si v sobě nesla, bylo skutečně něčím na způsob dědictví toho, co si lidé v nesčetných inkarnacích vydobyli díky svému živoucímu spojení se spirituálním světem. Veškerá v dávnověku prožívaná spiritualita se vnořila do duší Řeků a uplatňovala se v jejich životě. Tudíž chápeme, že mohli existovat lidé, kteří si při nástupu křesťanství, zvláště vzhledem k tomu, co se z křesťanského impulzu stalo v prvních staletích, nedokázali této události cenit tolik jako dávného dědictví minulých tisíciletí, jež s ohromující velikostí, s ohromující duchovností vstoupilo do řecké kultury. A byla zde jedna zvlášť příznačná osobnost, která takřikajíc ve vlastní hrudi prožívala tento boj starého s novým, boj pokladů nejpradávnější moudrosti, nejpradávnější spirituality s tím, co bylo teprve na samém počátku a jen lehounce zatím prosvítalo: Touto osobností řecko-latinské doby 4. století, která to prožívala na jevišti své duše, byl Julian Apostata.

Sledovat život římského císaře Juliana je velmi zajímavé. Narozený jako synovec ctižádostivého a pomstychtivého císaře Konstantína byl Julianus již jako dítě předurčen k tomu, aby ho jeho bratr zabil. Nechali ho naživu jen proto, že se domnívali, že by jeho zabitím přece jen vzbudili příliš velkou pozornost, a protože doufali, že dokáží později překazit to, čím by jim mohl škodit. Julianus pak na všelijakých dobrodružných cestách k tomu či onomu lidskému společenství musel projít určitým vzděláváním. Přísně se dbalo na to, aby do své duše pojal křesťanský vývoj, kterým tenkrát Řím, římské císařství z oportunních důvodů prošlo. Byla to ovšem pestrá směsice toho, co se postupně zformovalo v podobě katolické církve, a toho, co žilo v podobě ariánství; ani s jedním si to takřikajíc nechtěli rozházet. A tak zde byl tenkrát vehementně potírán starý helénisticko-pohanský ideál, jakýmkoli způsobem byli potírání staří bohové a stará mystéria. Jak říkám, všechny prostředky byly vynaloženy na to, aby z Juliana, u něhož byla přece jen naděje, že jednou usedne na císařský trůn, učinili „dobrého“ křesťana.

V této duši se však projevil zvláštní naléhání. Nikdy tato duše nedokázala křesťanství skutečně do hloubky porozumět. Všude, kam dítě přivedli a kde se ještě nalézaly pozůstatky nejen dávného pohanství, ale i dávné spirituality, tento chlapec velmi pookřál. Nasával vše, co v kultuře čtvrtého údobí žilo z pradávnych svátých tradic a institucí. A tak se stalo, že se na nejrůznějších dobrodružných cestách, na něž ho vyhánělo pronásledování strýcem, císařem, přece jen ocitl v blízkosti učitelů takzvané novoplatónské školy a byl přijat za žáka Alexan- drijců, kteří byli nositeli dávných, z Alexandrie pocházejících tradic. Tu se teprve Julianovu srdci dostalo toho, k čemu pociťoval tak hlubokou náklonnost.

A pak poznával, co z těchto pokladů dávné moudrosti ještě existovalo v samotném Řecku. A se vším, co mu Řecko dalo, co mu v podobě moudrosti dal starý svět, musel Julianus spojit živoucí cit pro mluvu hvězdné oblohy, pro tajemství, jež k nám v písmu hvězdné oblohy promlouvají z vesmírného prostoru. A pak pro něj nadešel čas, kdy byl jedním z posledních hiero- fantů zasvěcen do eleusinských mystérií. A v Julianovi máme před sebou ono podivuhodné představení, kdy na trůn římských císařů usedne inspirovaný zasvěcenec dávných mystérií, jenž si zcela osvojil to, co člověk může získat, stane-li se spirituální život působením mystérií skutečností. A jakkoli se do spisu proti křesťanům, který se od Juliana zachoval, vloudila jistá nedorozumění, přesto víme, jaká velikost žila v Julianově světovém názoru, když hovoří z velikosti své iniciace.

Jako žák mystérií, která se již chýlila ke svému soumraku, se Julianus nedokázal tak docela sžít se svou dobou, a ubíral se proto vstříc martyriu inspirovaného člověka, který již úplně neví, která

tajemství musí být uchována v tajnosti a která smí být sdělena. Na základě horlivosti a entusiasmů, které Julianus získal díky helénistické výchově i díky zasvěcení, na základě velkolepých zkušeností, které mohl prožít pod vedením svého hierofanta, se v něm rozvinula vůle obnovit to, v čem viděl živoucí působení dávné spirituality. A tak vidíme, jak se pomocí mnoha opatření snaží zavést znovu staré bohy do kultury, do níž vstoupilo křesťanství.

Julianus zašel ve vyslovování mysterijních tajemství i ve svém postoji ke křesťanství příliš daleko. Proto se stalo, že jej v roce 363, kdy musel podniknout válečné tažení proti Peršanům, dostihl osud. Jako byl osudem dostižen každý, kdo nepovolně vyslovil to, co vysloveno být nesmí, stalo se totéž i Julianovi a lze historicky doložit, že na tomto tažení proti Peršanům padl rukou křesťana. Nejenže se totiž tato zvěst velmi záhy poté rozšířila a nikdy ji žádný z významných křesťanských spisovatelů nevyvrátil a bylo by také nanejvýš nápadné, kdyby Peršané způsobili smrt svého úhlavního nepřítele a touto smrtí se neho- ledbali, nýbrž i u nich se ihned poté objevuje názor, že Julianus padl rukou křesťana. Bylo to skutečně jako bouře, která vycházela z této inspirované duše, z entusiasmů, který Julian Apostata získal ze svého zasvěcení do eleusinských mystérií, chýlících se již ke svému soumraku. Takový byl osud jednoho člověka ze 4. století, člověka zcela osobního, jehož vesmírná karma spočívala v podstatě v tom, aby dal v osobním hněvu, v osobní zášti a v osobním entusiasmů průchod dědictví, které přijal. Takový byl základní zákon jeho života.

Je ovšem zajímavé sledovat za účelem okultního studia dějin pozdější průběh právě tohoto života, právě této individuality. V 16. století, v roce 1546, přichází na svět pozoruhodný člověk, který pochází z jednoho severoevropského šlechtického rodu a jemuž bylo dáno jaksi do vínku všechno, co jej mohlo dovést k vysokým počtům ve smyslu tehdejšího tradičního života; přichází na svět dokonce v bohaté rodině. Jelikož se měl v rámci rodinné tradice stát člověkem ve vynikajícím státnickém nebo jiném vysokém postavení, byl samozřejmě určen pro právnické povolání a spolu s domácím učitelem poslán na univerzitu v Lipsku, aby vystudoval právní vědu.

Domácí učitel chlapce - neboť byl dosud chlapcem, když měl studovat práva - mučil, dokud byl den. Jakmile však usnul spánkem spravedlivých a nechával si zdát o právních teoriích, hoch se vykradl z postele a pomocí velmi jednoduchých nástrojů, které si sám sestrojil, pozoroval v noci hvězdy. Velmi záhy pak o tajemstvích hvězdné oblohy věděl nejen víc než nějaký učitelé, ale dokonce víc, než tenkrát stálo ve všech knihách. Velmi brzy si totiž například povšiml určitého postavení Saturnu a Jupiteru v souhvězdí Lva, podíval se do knih a zjistil, že je v nich zakresleno úplně špatně. Tehdy se v něm probudila touha poznat co nejpodrobněji především toto hvězdné písmo a co nejpřesněji zaznamenat dráhu hvězd. A tento člověk si kupodivu velmi záhy a přes veškerý odpor rodiny vymohl svolení, aby se stal přírodovědcem a astronomem a nepromarnil život nad právními knihami a poučkami. A protože dokázal sehnat významné prostředky, získal možnost založit si celý ústav. Tento ústav byl zvláště zařízený; v horním patře se nacházely nástroje určené k pozorování tajemství hvězdného nebe, ve sklepě pak aparáty na směřování a odměšování látek a hmot. A tady pracoval, když svůj čas dělil mezi pozorování v horních patrech a mezi vaření, míchání a vážení dole ve sklepeních. Tady tento duch pracoval, aby ukázal, jak se zákony, vepsané ve hvězdách, zákony planet a stálic, makrokosmické zákony, mikrokosmicky opakují v matematických počtech, jež jsou základem směšování a odměšování látek. A to, co nalézal jako živoucí vztah mezi nebeskými a pozemskými jevy, aplikoval v oboru farmakologie a snažil se zhotovit léčiva, která působila tolik hněvu kolem něj zejména proto, že je dával zdarma těm, jimž hodlal pomoci. Tehdejší lékaři, kteří chtěli inkasovat vysoké ceny, na něj totiž měli děsný vztek, že působí něco tak „strašlivého“ tím, co chce snést z nebe na zemi.

Naštěstí se tento muž díky jisté události těšil přízni dánského krále Frederika II., a dokud se mohl těšit jeho přízni, dařilo se mu a on mohl vykonat něco vskutku nesmírného s ohledem

na poznání spirituálního působení vesmírných zákonů v tom smyslu, jak jsem ho charakterizoval. Ano, tento muž znal něco ze spirituálního průběhu vesmírných zákonů. Ohromil svět věcmi, jež by se ovšem dnes už s takovou vírou neseťkaly. Neboť když byl jednou v Rostocku, prorokoval na základě hvězdných konstelací smrt sultána Sulejmana, která pak nastala s odchylkou několika málo dnů; díky této zprávě se jméno Tycho Brahe stalo v Evropě populárním.

O Tychu Brahovi, jehož život patří vlastně k velmi nedávné minulosti, ví dnešní svět stěží víc, než že byl dosud poněkud naivní a ještě úplně nezastával výsostné materialistické stanovisko naší doby. Zapsal sice do hvězdné mapy tisíc nových hvězd, učinil tenkrát také epochální objev hvězdy, která zazáří a zase zmizí, a tuto hvězdu popsal jako *nova Stella*, ale tyto věci se většinou zamlčují. Svět vlastně neví nic jiného, než že byl ještě tak hloupý, že si vymyslel vesmírnou soustavu, v níž Země stojí a Slunce s planetami obíhá kolem ní; to dnes ví svět.

Že máme co dělat s významnou osobností 16. století, s osobností, jež vykonala nesmírně mnoho - dodneška použitelného - pro astronomii, že v tom, co přinesla, spočívá obrovské množství hluboké moudrosti, o tom se obvykle nepíše, prostě proto, že Tycho Brahe viděl při sestavování přesné [vesmírné] soustavy díky svým hlubokým vědomostem obtíže, které Koperník neviděl. A smím-li to tak říci, i když se to bude jevit paradoxně: Koperníkovou vesmírnou soustavou ještě nebylo řečeno poslední slovo. Spor mezi oběma soustavami bude ještě zaměstnávat pozdější lidstvo. Ale to jen tak mimochodem, protože pro dnešní dobu je to příliš paradoxní.

Teprve za [vlády] nástupce jemu nakloněného krále se protivníkům Tycha Braha, kteří se vynořovali ze všech stran - tehdejšími lékařům, profesorům kodaňské univerzity - podařilo poštvat tohoto nástupce jeho příznivce proti němu. A tak byl Tycho Brahe vyhnán ze své vlasti a musel zase přesídlit na jih. V Augsburgu postavil svůj první velký planiglób a pozlacený glóbus, na nějž pokaždé zakresloval nové hvězdy, které objevil a kterých bylo nakonec tisíc. Ve vyhnanství v Praze pak tento muž našel smrt.

Nebudeme-li brát běžné učebnice, ale půjdeme-li k pramenům a budeme studovat třeba Keplerovy spisy, můžeme ještě dnes vidět, že Kepler dospěl ke svým zákonům právě díky tomu, že před ním na základě velmi pečlivých astronomických pozorování vykonal náležitou práci Tycho Brahe. Byla to osobnost, která opět, ovšem ve velkém stylu, nesla signaturu toho, co tu v podobě velké a významné moudrosti bylo před jeho dobou, osobnost, která se ještě nedokázala začlenit do toho, co se záhy poté stalo v materialistickém světonázoru populárním. Prazvláštní osud měl tenhle Tycho Brahe, není-liž pravda!

A když nyní tyto dva osobní osudy postavíte vedle sebe, zamyslete se, jak nesmírně je poučné, víme-li z kroniky Akáša, že individualita Juliana Apostaty se znovu objevuje v Tychu Brahovi, že Tycho Brahe je v jistém ohledu reinkarnací Juliana Odpadlíka. Jak podivuhodně a paradoxně působí zákon reinkarnace, jestliže se karmické souvislosti jednotlivých lidí modifikují karmou světových dějin, jestliže se vesmírné mocnosti samotné chopí individuality, aby ji použily jako nástroj.

Chtěl bych ovšem výslovně poznamenat, že podobné věci, jako je souvislost mezi Julianem a Tychem Brahem, neříkám proto, aby si o nich zítra cvrlikali vrabci na střeše a klábosilo se o nich u každého jídla a kafička, nýbrž aby se jako ponaučení okultní moudrosti vnořily do leckterých duší a abychom čím dál více rozuměli tomu, co vše z nadsmyslové oblasti opravdu tvoří základ smyslově-fyzické části člověka.

Stuttgart, 30. prosince 1910

GA 126